

קרבו המפגינים

הוא השוטר דויד עובדיה, 32, תושב הכפר סלמה שליד תל אביב. עובדיה, בעל תפק של חמש שנים במשטרה, הוזעק יחד עם יתור חניכי הקורס בבית הספר לשוטרים בשפרעם, נשלח לפיזור המפגינים בואדי סליב. אבן גדולה פגעה בפניו והוא נפל מחוסר הכרה. הפצע נראה בבירור באפו ובשפתיו השטועות.

קרבו השוטרים

הוא יעקב אמזלם, יליד מארקו ותושב ואדי סליב. אמזלם, פועל בלתי קבוע במל ואב לארבעה ילדים, השתתף בהפגנה נגד המשטרה, נעצר והוכה על ידי השוטרים. על לחו סימן המכות, בעוד שפול בסנו נראים סימני חיתוך — נסיונו להתאבד טרם צעד.

סמרטוט בוער הושלך גם אל החלון המסורג שבחזית הבנק, והאש החלה מלכת את הבניין ואת האותיות שמעל לכניסה. מכונית כיבוי, שהגיעה בלויית משטרה, מניעה אסון גדול, כיבתה את האש כטרם תצליח לחדור לבנק.

עד לרגע זה, התנהגה המשטרה בהתאם קות. הסביר קצין אחד: „אין דבר, שישברו איזה זכוכית או שתיים, לא נענה להם. יש לנו תמאה על הראש.“ כי אחרי הכל, היה זה סמל משטרה שהתחיל את כל העניין. אלא שההצתות חרגו מגדר ההפגנות הפשוטות. לשוטרים ניתנה הוראה לפזר את ההמונים בכוח. כגלים שהתנפצו אל החיץ ונסוגו חזרה אל מעמקי הים, כך נהגו גם אנשי השכונה: מול שרשרת השוטרים המזוינים באלות נסוגו בוזרה אל הסימטאות, תפסו עמדות מעל גגות הבתים שמיסבי לרחבה המרכזית. בדרכם אספו אבנים היה זה מחזה בלתי שכיח: נשים משולהבות אספו אבנים בשולי שמלותיהן, הביאו ארזי לגביים שסקלו את השוטרים. השוטר דויד עובדיה, שהובא במיוחד עם חבריו משפרעם, התקדם לעבר ההמונים, כשמקלו מונף בידו. הוא תפס אחד הרומגמים, העבירו למכונית משטרה שעמדה בקירבת מקום, ושב לשורת ההתקפה. מסקרו נתן הוראה לשוטרים להתפזר, לבצע פעולת איגוף. ברגע זה בויק חש עובדיה בחבטה נוראה בפניו. הוא נפל על הכביש, מחוסר הכרה. הוא התעורר במכונית משטרה, בדרך ל בית החולים.

קצין עם דמעות בעיניים

ה מצב כבר היה מעבר ליאוש. קצין גי משטרה אמנם ניסו שוב ושוב להרגיע את הרוחות; אחד אף נכנס בלתי מוויין אל מרכז ההמונים, וכשדמעות בעיניו ניסה לשכנעו כי יחדל ממלחמת האחים. אך גם המנהיגים איבדו שליטתם בהמונים, שטעם את טעם הדם, והיה שיכור מלחמה.

כרוז אלמוני משוכפל וקצר הסית לצעד הבא. איש אינו יודע מי חיבר והדפיס את הכרוז, ואם ידע זאת מישהו, לא גילה את הסוד. קרא הכרוז: „דמנו לא יהיה הפקר! נעלה לשכנינו עושי קינוי בהדרה כרמל. אנו רואים אותם בלילות, בתוך התלונות המוארים, בעוד אנו מחפשים מקום לינה בחדרי מדרגות ובמרתפים חשוכים, וריום תרים כזאבים רעבים להשגת יום עבודתך דחק — בואו נעלה עליהם!“ והם עלו עליהם.

בעוד המשטרה סוגרת על השכונה משלושה עברים, פתח ההמונים חזית מן הצד

הרביעי. בתפנית סתאומית הסתערו כמה מאות תושבים, ברובם בתורים צעירים ואפילו נערים, על המדרגות המובילות להדר הכרמל. כהרף עין הופיעו לעיני האזרחים השלחים של רחוב הרצל.

דויד דויטש, בעל מסעדת תלפיות, הרגיש כי משהו אינו כשורה: מכונית פרטית קסנה שנסעה ברחוב החלון הסמוך החלה לפתע נוסעת אחורה ברחוב החד-סיטרי, מבלי להסתובב. מיד לאחר מכן ראה את ראשוני ההמונים מתפרצים מראש המדרגות. דויטש, ענק גיגני מהונגריה, לא נבהל. מסעדתו התרוקנה מאדם ורק הוא נשאר על מקומו. „אם מישהו יתקרב אליי, נשבץ בנפשו, אהרוג אותו!“

איש לא התקרב אליו. לעומת זאת החלו המתפרצים מנסעים את חלונות הראדה של החנויות הסמוכות. בחנות חזום לצרכי חשמל היה יהושע צפלוביץ עסוק עם שתי קונות. כאשר ראו את ההמונים מתקרב, הקרימו השתיים צהחת אימים. צפלוביץ עזר להן לעלות לקומת ביניים בתוך חנותו, ולפני שהספיק להסתובב לאחור היתה זכוכית חלון הראדה מנופצת לרסיסים.

גל האלימות שטף הלאה. אורח פנה לפקח צירוני: „למה אתה לא עושה משהו?“ הפקח השיב, כששיניו נוקשות מפחד: „הרגו אותי!“

ליד תנות הפרחים הועירה שלה, עמדה ריזל סורדס, ישישה בעלת שיער שיבה, ראתה את ההמונים מתקרב. שני נערים נעצרו ליד חלון הראדה שלה, נסלו כמה עציצי פרחים שעמדו על המדרכה והשליכו אותם דרך הזכוכית לתוך החנות. כשקול הזכוכית המתנפצת והעציצים המתגלגלים לריצפה מהדהד באזניה, ברחה הישישה.

צו חיוני לשלום

ר בע שעה בסך הכל ארכה ריצת האיש מוק ברחוב הרצל. המשטרה לא הספיקה להדביק את קצב ההסתערות. כאשר הופיעה בשדה הקרב, כבר לא היה כמעט איש מן המתפרצים במקום. באותה מהירות שבה הופיעו, חזרו לשכונתם. אלה שלא חזרו, התערבבו בין העוברים והשבים. היה זה מעשה הטירוף האחרון ביממה של אבדן חושים. פועלי הנקייה טיאתאו את שבריי הזכוכית ברחובות, נידות משטרה הקיפו בטבעת בסחון את השכונה כולה, התושבים יצאו לעבודתם החיים — עד כמה שמסתכל מן החוץ יכול היה לקבוע — חזרו למסלולם. אך הפרשה לא תמה. יום החמישי השחור היה רק אות אזהרה, כי קיבוץ הגלויות שוב אינו יכול להישאר מליצה מתחסדת וצבועה, כי אם צו חיוני לשלום המדינה.

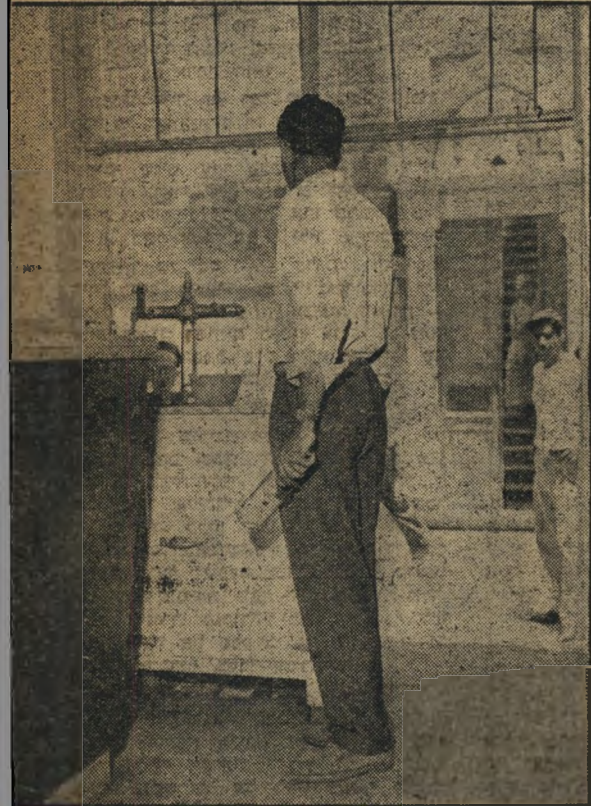
סדרה זכרית מועדון

נ סיגנת המושטר, עודדה את ההמונים למעשה אלימות נוסף: הפעם נגד שני בתים שסימלו בעיניו את „האויב“: מועדון דון מסאיי ומועדון ההסתדרות. המועדון השני נמצא אך צעדים ספורים מבית הקפה של רוזיליו. ההמונים התנפלו עליו כלהקת ארבה, סרק את הדלת, ניתץ כל מה שמצא בשלושת חדריו: כסאות הברזל הוצאו מארץ לם ההרצאות, הוצבו לרוחב הכביש, כמיתרס, במיטב המסורת המהפכנית הצרפתית.

בקומה הראשונה, מעל למועדון, ירשה שרה אישר, עולה מרומניה בת 48, ורעדה מפחד. מושעות הבוקר המוקדמות הגיפה את תריסי דירתה, התפללה שהכל יעבור בשלום. לפתע הרגישה כי הקירות מודיעים זעים. היא ברחה לקומה העליונה. שם, לפחות, היה לה עם מי לחלק את פחדה. למטה, עסקו עתה ההמונים בהריסה שריתית של קירות המועדון החיצוניים. הם הרימו עמוד חשמל שהיה מונח בקירבת מקום, השתמשו בו כאיל במלחמות קדם. המכות זיעזעו את הבית כולה, מוררו את הבלוקים בנקל.

לפתע הופיע אחד התושבים, כשהוא מרשך אחריו נרדה. הוא העביר חבלים עבים דרך החלון הפרוץ, הוציאם מן הדלת והאיץ בפרדה לסחוב ולמוטט את הקיר.

עוד הפרדה מתאמצת, ומישהו השליך סמרטוט בוער אל תוך המועדון ההרוס. רית העשן היתמר למעלה. בקומה העליונה שררה בהלתי מחת. בשני חדרים הפוגים אל הרחוב ניהלה חנה גודלמן הבלונדית את הגנון שלה לעשרים מילי השכונה. הרעש וצחחות המפגינים, שחדרו מבצע לחלונות

שיחזור היריה
מבוצע בידי אחד מתושבי ואדי סליב, מחזיק בקיבוץ ביזו. היריה באה מן המכונית שחנתה ליד הפתח.

דם המארוקאים
שנשפך על רצפת קפה רוזיליו בואדי סליב. בעל הקפה שלטה רוזיליו, לעיניהם הנדהמות של בני השכונה, מנגב את הדם הקרוש מן הרצפה.